

L insónni

L'é tant granda la vózza d andèr fòra d'in cà, d incuntrèr i amìg, che stanòt ai ò fàt un insónni. Ai èra int un zànter sozièl, a n sò brìsa dîr quèl, es ai èra lé par fèr una cantè acsé, da par mé. A tâc la prèmma canta e a vadd in mèz ala zànt *Marco Visita* ch'l um fà l uciàtt cme par dîr "Pòsia vgnîr lé?". Mé a i fâg ed sé con la tèsta, ló al s lîva in pî e mé a vadd ch'l à l urganén... Al s métt ed banda da mé e al tâca a sunèr. Sòbbit dàpp, ai vén fòra dal barr Rugèro Pasarén, anca ló con la sò fîsa a tracòla e la zigaratta inpiè. Dàpp avair dè i ûltum tîr, al boccia ví la *Stuyvesant* e, in mèz a una gran sbatrî ed man, al vén in vatta al pèlc. A m prèll da una banda e a vadd Sisén, ed banda da sò fiòla, ch'la i dà una man pr afruntèr i pirû dal pèlc e guardànd in zà e in là cme al sò solit, am vén drî col mandulén. E pò ai arîva Tòni Streccapòggn (*Antonio Stragapede*) e sòbbit dàpp chi quàter maramàn dal Grópp Emigliàn, che quand ai é da fèr dla tuglièna, i én i âs ed brésscla.

I sagna tòtt? Gnanc pr insónni: ai amanca al mí amìg Gigén che, con in man una butègglia ed sanpàgn, al s fà lèrg in mèz ala zànt e l arîva a destinaziàn. A n psî brìsa imazinèr la mí cuntintazza e... la delusiàn quand a m sànd dè. Mo st'epidemî la finirà pûr e alàura nuèter a turnaràn a catères e a fèr fèsta!

Ai 30 d avrèll dal 2020 F. C.

Mòd ed dîr

I dîsen che int la raid o int al lîber di mustâz (*facebook*) as câta un sinifili ed Fècc Niûs. E té dàila. Par mé âli én ufèl o, s'av piès de pió, dâl luchénni, dâl bâl, dâl carsànt e stièvo.

Acsé am é vgnò in mânt un sugèt cgnusó da tòtt a Bulàggna int i ân a scavalózz dal 1940: Gíssto l uflàn (*Egisto il fanfarone*), ciamè con ste scutmâi perché l inventèva dâl bâl pió grandi d un palâz. Stu-qué l èra avintàur dl'Ustarî dla Vèggna, int la ví dal Câr. Una vòlta i sù amìg i tòlsen la fotografî dal pranzip Unbêrto ch'al fèva i cunplimènt a un'autoritè tudassca. I tajènn la tèsta ed ste capuriàn di tugnén (int la fòto, â?) e int al sò sît i i inpatachènn qualla ed Gíssto che, un pô dàpp, arivè int l'ustarî, as sinté dmandèr s'al n avèss mâi cgnusó al pranzip. L'arspòsta dl Uflàn la fò:

- *Chi, mé? Quand l à vózza ed zughèr a trisèt l um ciâma sànter a cà sò!*

I amìg i fènn véssta ed maravières es i i dèssen:

- *Alàura l é vaira, quasst col pranzip t î pròpi té!*

Gíssto al dé una sbarlucè ala fòto e con na gran chèlma al gé:

- *Ôrpote, stavòlta a l'ò détta acsé tamóggna ch'l'é vgnò anc in fotografî!*

Puvràtt, an psèva brìsa savair che al dé d incû, con tòtt i trócc letrònic, âl busî âl pòlen vgnîr anc in fotografî.

Un èter bèl esànpi d ufèl as psèva catèr dala sgnèra Delénna (*Adele*). Pòvra dòna, l'avèva maridè un inbariagòt sànter dsuvrè, la campèva con na misèria ed susîdi, l'avèva al sfrât, l'èra pénna ed póff es l'avèva da mantgnîr un fiòl scapestrè. Però la s èra inventè un'ònnica cunsulaziàn: qualla ed dîr con tòtt che lî la stèva bân e la lighèva i can con la susèzza. Un dé, bacajànd ed fèri, la gé d avair prenotè dû mis int un albèrg da lússò al mèr e dâu stmèn d invèren a Cortîna. Un'amìga velenàusa ch'la cgnusèva la situaziàn la dèss *La i tâja lèrghi, mo la i magna stratti!* L é un mòd ch'as riferèss al tajadèl e l é adruvè par chi al vòl fèr da vadder una gran furtónna, mo al n à brìsa un góbbi ch'al s inzócça in el èter. Par chi sugèt ed sta

pòsta, as prèv dîr che prèst o tèrd la magâgna la se dscrûv, adruvând un'ètra frès nustrèna: *Col cagaròt l é inóttit strichèr al cûl!* Ch'vrè pò dîr "Âl paròl i n dscanzlen mégga i fât!".

Pò ai èra anc una sèrva che la s dèva una gran ariâza parché al sò padràn, l avuchèt Zòboli, tòtti âl sîr al zughèva a chèrt sîg. Âl sâu amìghi âl s arcmandèven:

- *Bèda bân che t avànz int al luvàtt!*

Defâti, la sèrva la tirèva la pèga d un bajòc al dé e la pòsta dla partîda dla sîra l'èra pròpi un bajòc. Guèrda chès, l avuchèt al vinzèva sànter e l andèva a finîr che lî la lavurèva a grètis. Da ste fât, ai é nèd al mòd ed dîr bulgnais *Fèr la figûra dla sèrva ed Zòboli*, ch'al vrèv pò dîr "Fèr la figûra di martóff o di pistolón".

Am é d avîs che sta frès la prèv andèr bân anc par chi fenòmen ch'i én stè *Fûrb cme l'òca ed Paverèl*. Csa fèvla st'òca? L'èra a sguazèr in al maşadûr e, quand l'avèva said, par bævver l'andèva infèn a cà. Chi èni stàur? I én quî che, con cl azidànt ed vîrus maledàtt, int i dé che bsugnèva stèr in cà parché fòra l èra priglaùs, i én sànter andè fòra, i s én ciapè al malân e socuànt i én andè a finîr al gabariòt. Di gran drétt, vaira? Èter che la sèrva ed Zòboli!

La Taraghèggna

I avîv fât chès?

Con la fazannda dal *coronavirus*, int i progrâma dla RAI i òspit, custrètt a stèr in cà, i bacâjen e is mässtren atravèrs al conpiûter o i telefonén che, par l'ucasiàn, i s trasfàurmen int una telecâmra. Dâtosì che ed solit sti diavlèri i én piazè int al stûdi, ècco che drî dal spâl di intervistè ai é quèsi sànter i scafèl d una librarî. Un quèl ch'al fà dimónndi "cultura", ch'al dà dal smèco al espèrt ed tûren.

Mé, ch'a n sànd inción, s'a vgnèss cuntatè par dscàrrer, pr esànpi, ed dialàtt, gióssst par fèr quèl d uriginèl a m farèv riprànnder in cantèrîna, stramèz ai zucón e ai tinâz, opûr int la nòstra ufizèrîna al Pânt dla Biànnda.

Sinchenâ dnanz a una bèla coleziàn ed *Tex Willer*...

Ai 7 ed mâz dal 2020

F. C.

Fónso e la Dalgîsa

Fónso e la Dalgîsa i êren ónna dâl tanti cupiàtt ch'âl bazighèven tòtt i dé al barr in Brochindòs par fèr dâu ciâcher con i cgnusént, fumèr una zigarténna e bávver un cafâ. Fónso al ruscarôl, plè cme un ôv, con la sô divîsa da spazén, da trânt'ân al fèva la nòt con la sô granè e quand al spazèva sâtta i pôrdg l'êra la dspraziân dâl schèrp lósstri di biasanòt, ch'i i mandèven un mócc' d azidént:

- *Dsméttla ed fèr tòtt cal spulvrâz!*

Ló l andèva d lóng a spazèr, col sô tuscàn puzlânt ch'al vgnèva ciucè cunpâgna un plócca-plócca, sâenza mâi dîr béo: l'êra al stacanovéssta dla granè!

La Dalgîsa, sô mujèr, l'êra una dóna - fôrsi però al srèv méi dîr un dunândâu o trai vòlt piò gròsa ed sô maré, sänper alîgra e sburdläinna, che spass e vluntîra, quand a s dscurèva un pô sbucalè la fèva l uciàtt ai zúvnût dal barr (la stèva ala batûda). Insâmma, a pinsèri pulidén an s sâ brîsa cómm ä l s fâghen a méttres, mo sâuratótt a stèr insâm, zèrti còpi che pió difarânti an s pôl brîsa.

A stèr da sènter i bän infurmè, e in Brochindòs quassta l'êra una categorî piotòst rapresèntè, int una pôrta sé e in cl'ètra sé, tòtti ä l dòn ä l mitèven ä l còren ai maré, e la Dalgîsa l'êra ónna d qualli ala vanguardîa! A n sò brîsa se la Dalgîsa la mitéss ä l còren a Fónso pr un gudiòl personèl o pr intarès, mo la pèga d un ruscarôl la n êra mégga ste gran quèl e fôrsi un sustâggn al n i fèva brîsa scurèzz! Ala maténna ló al turnèva sänper a cà con quèl da magnèr ch'avèva catè ala nòt a lavurèr opûr con al regâl d un budghèr pr avairi antè pulidén l ingrès dla sô butaiga.

Una nòt, d atâuren al biglièrd, a s êra ardóttâ tòtta la bâla dal cafâ: Radiсэн, Gîg' al zòp, Ganb ed lâza, Camússo, Zabajân e èter dû o trî i tgnèven drî al'últma partîda prémma d andèr a lèt. Tótt int un mumânt ai vén dänter Fónso anc pió brótt e puzlânt dal sòlit: inción ä détt béo. An s sintèva gnanc al fiè d un musén, mo tòtt quant i avèven capé ch'l êra arivè dänter al sgugióll dla serèta! Fónso, con una vâus che inción avèva mâi sintó, al gé:

- *Cla vâca d mî mujèr l'è a lèt con un ómen!*

Tótt quant i s guardènn int la fâza sâenza fèr bâcca da rédder, e al spazén l andé d lóng con un grâpp in gâula:

- *Ai ò bisâggn ed socuànt tstimòni par dnunzièrta!*

Ognón di presént, ch'i vlèven rännder tstimugnanza, i fönn bän cuntént ed psair dèr una man ala giustézzia, i travarsènn Brochindòs stagànd in uraccia d an fèr tròp scarpazamânt sâura la salghè e i s insfilzènn ala mótta, dâpp avair pasè al purtân, só pr una schèla bâsa e bûra. I òt o dîs òmen i arivènn int al pianeròtol dal secànd pian, con un bûr naigher, smagnûs ed tstimugnèr, mo sâuratótt ed vadder! Fónso dnanz da tòtt e chi èter drî ch'i spénznen in silânzi par pôra d pèrder quèl: al spazén adès, s'al pséss, al farèv d vluntîra mèrcia indrî, mo ormâi an s pôl pió cambièr idè, la méccia l'è stè inpiè e la bämmba l'è da stiupèr!

Fónso l avèrra la pôrta sâenza armâur e tòtt quant i i van drî, prémma in cusénna, pò, pian pianén int la stanza da lèt da dóvv as sént di gnécc ed gósst! Al spazén al partéss ed sprân bató, al sèlta sâura al lèt e al tâca a dèri zâ a chi la ciâpa l'è la sô.

Al lèt sâttasâura, int una stanza iluminè al ménnum che dîr miserâbil l é dîr pôc, con la Dalgîsa nûda nèda ch'la parèva una balänna spiazè e un umarcén con sâul i calztén int i pî ch'al zarchèva d salvèr la bâla d vaider dla Baséllica d San Lócça che, con tòtta la sô naiv ch'la prilèva in tånnd, int al casén, dala cumudéina l'êra andè a finîr in vatta al lèt e l'andèva a rîsg d andèr a finîr in tèra... Ala fén cl umarèl l arrive d âura ed scapèr sâtta i pôrdg con sâttbrâz chi pûc ftièri ch'l êra stè bän d recuperèr e al s n andé pr i fât sù. Nuèter a s dénn da fèr par calmèr Fónso ch'l êra bèle stóff par cânt sô, dâpp avair fât quèsi dîs riprais da poggil profesionéssta e l'êra drî a mudèr upignân in st mänter che la Dalgîsa la zarchèva d crûvres, la s tuchèva i nézz pr ä l bôt ciapè es la gèva dâl parulâzi che in fännd l'avèva tòtt i dirétt ed dîr. I amîg i zarchèven ed dèr sulív a Fónso, sâuratótt Zabajân e Ganb ed lâza ch'i êren pió atais a ló, pò, vésst che la fazannda l'êra drî a dsmurzères e di brótt quí an in psèva pió capitèr, dâpp avair rifiutè una bvûda, fât i salût a Fónso con tanti arcmandaziân, i andènn zâ in strè e al Caranvèl al finè.

Ä l dâu d nòt, con tòtti ä l fnèster avèrti, ognón tajè di gabanén sâura la Dalgîsa e al sô amîg. La babilògna l'andé d lóng fén ä l quâter d nòt, pò a nâna tòtt quant. Dla dmanda d andèr a tstimugnèr inción gé pió béo e, dâpp al fatâz, Fónso al turné a lavurèr ala nòt pr arturnèr pò a cà, ala mótta, ala maténna prestè.

La Dalgîsa, dâpp una stmèna d clausûra, la taché a andèr fòra con un vistâus fazultân in cò e un pèr d ucel nîgher tólt in prestè da una sô anvâuda par crûver i nézz che sô maré al i avèva lasè cme arcòrd ed cla serèta.

Pò, cum as sà, al tänp al guaréss incòsa e la zänt I tachènn a pinsèr a dâli ètri fazannnd che in Brochindòs i n manchèven mâi cómm, par môd d esânpî, ä l banchè ch'äl s dèven stra d lâur ä l dòn pr i mutîv pió difarént: gelosî, còren vairi o inventè e anc in difaisa di fiû ch'i avèven subé, a sènter lâur, dâli angarî. Alâura ai vgnèva fòra i maré e, a st pònt che què, al zairc' l'êra completè. Finè ä l bôt e ä l lit, ä l famai ä l turnèven a cà sô pò, pian pianén col pasèr di dé, incunträndes dal latèr, dal furnèr, dal pèhèr, in drugarî o dal tabachèr ai tuchèva par fôrza d fèr la pès, anc parché al bulgnais l à un bèl carâter e al n é brîsa bän et tgnîr al grógggn e an s vândica brîsa con dâl scurtlè o adruvând la stiòpa. A nuèter as bâsta al nòster bèl dialätt e la länqua dsgrupè par méttèr a saggn una gîóssta vendatta!

Turnän mò ala nòstra stòria e zarcän ed finîrla con tranquilitè, anc parché Fónso e la Dalgîsa i an tirè d lóng a stèr insâm anc dâpp al fatâz, a cradd con serenitè, e a vói sperèr che quall là al séppa stè l ónnic episòdi dsgrupèvèl dla sô ugnân matrimugnèl.

Però un dóbbi al m é avanzè Stè mò da sènter: dâpp socuànt mîs, una nòt, pasànd par Stra Stèven, a vadd un spulvrâzân sâtta al pôrdg. Al parèva quèsi ch'ai avéss da arivèr la diligianza d "*Ombre rosse*" con tòtt i sù indiàn ch'i i dèven drî, invèzi l'êra Fónso che con la sô granè l'êra drî a spazèr con na gran energî. Mé a m métt lé ed banda par zarchèr ed salvèr l ónnic ftièri blú ch'avèva e a pròv ed fèr la bèla, mo Fónso al s fairma a ganb avèrti e am ciâma: mé,

tótt maraviè, a m i avsn e a l salùt:

- *Adío Fónso, cum vèla?*

- *Acsé acsé, as tíra d lóng...* - (Par farmèrum acsé e ciamèrum, quèl l avèva pùr da dírum).

Defàti l andé d lóng:

- *T arcòrdet cla nòt ch'a v ò ciamè par mî mujèr?*

Mé a tachèva a stèr int i spén parché Fónso, ch'l avèva dàu bràza da fáchén, s'l avéss vló al m arèv psó stànder in dû secónnd, siché dãnca a fè al cenàchi:

- *Mo d che nòt dscàrret? Ai é pasè tant ed cal tãnp e mé an ò mégga tanta memòria...*

- *Mégga fèr l èsen, a dscàrr ed cla nòt ch'a v ò ciamè par tstimugnèr d un fât.*

Mé a tâc a sudèr e a tgnîr d òc' al màndg dla granè che par zónta l avèva un anèl ed fèr in zémma:

- *Mo sé, un pô a m arcòrd ed cla nòt là, mo l'é âcua pasè, mé a m sãn bèle dscurdè incòsa...*

- *Dâi, dâi* - l arbât Fónso - *té t î un ragâz sèri, mégga cme tótt chi èter stóppid, siché adès a t dégg cum i stan i quî a cà mî.*

Mé avànz incantè dal sò mòd ed fèr e a stâg a da sènter quall ch'am vòl dí: am dscàrr un pô d incòsa, dla guèra, dla misèria padé, ed tant èter quî e pò, ala fèn l arîva ala Dalgîsa.

- *Mî mujèr l'é una bôna dòna, la m à fât felíz par dimónndi ân, an avãn brîsa avó di fiû e tótt i sù pinsîr i én par mé. La m mantén natt, la m fà magnèr pulidén. Mé a stâg fòra tótt la nòt a lavurèr, lí l'avanza da par lí, però quand a tâurn a cà la m fà truvèr una tâza d lát cheld e un surîs, siché par mé l'é pròpi - cum as dîs - la mî metè! Però, e qué a finèss e at lãs andèr a lét: l'à sàul un vézzi puvràtta, ai piès i òmen! Vût ch'a l amâza?*

E turnànd a dèr di gran cùlp ed granè e a sbiasughèr cal pòver mèz tuscàn, al sparé dala mî véssta stra la nabbia.

In st mânter ch'a andèva vèrs al lét, a pinsèva:

- *L é pròpi vaira che int la vétta an s pól brîsa avair incòsa! Brèvo chi s acuntânta!*

Renzo Bovoli

Libera traduzione in dialetto bolognese con qualche rimaneggiamento, della lunga e simpatica novella "Fónso e la Dalgîsa", tratta dal libro "Fantanovelle" dell'amico Giorgio Manservigi.

I usvéi d una vólta Äl fórrb dal prît

A i ò ciamè "äl fórrb dal prît" parché int al marcadén in dóvv ai ò cunprè i m an détt acsé ch'al i à vindó pròpi un prît, insämm a dl'ètra ròba ed cîsa. Ältr a quasst, s'a guardè pulíd, int al mèz ai é... una cráu! Mé a n sò brîsa che funziàn äl psèssen avair, fòrsi äl sarvèven a preparer äl partécuel par la comugnàn... Se un quelcòn in savéss de pió... ch'al s féss inanz.

F. C.

Savgnàn

- *Parché t an guèrd in Internètt?* – la i avèva dmandè sò mujèr Anna. A làur an i piàsèva brîsa ed stèr in cà ala dmannga dâpp-mezdé, sàuratótt in autón, la stasàn miàura pr andèr in gîr. La léssta däl fèst e däl sègri l'èra lónga, mo ónna l'atiré l'atenziàn d Äldo: una caminè stòrica naturalésstica. E al sît dl apuntamänt ai fé fèr un sèlt: Savgnàn, pròpi al sît che ló al tgnèva gelosamänt d'acât int la memòria. Un sît, ai dé d incû, quèsi dscurdè, epûr l avèva anc un nómm, tramandè da una generaziàn a cl'ètra. Gnanc una cà, ormâi, sàul un uratòri cinén e antîg, in mèz a un pèrc etertànt cinén. E datàuren la pès dla canpâgna caraterésstica dla bâsa emiglièna, äl vultè dl èrzen ed Ragn, e al pèz brîsa asfaltè dla vî däl Lãm, vècia, strécca, inspulvrazè, qualla ch'la tâca, vènt

chilòmeter pió in là, dala pòrta, medievèl e partigièna, ed Bulàggna.

Par tórr pert ala caminè l èra stè nezesèri prenotères e la vâus zâuvna ch'l'avèva arspòst al telèfon e ch'la s èra presentè come Välter, la i avèva dmandè s'al savèva in dóvv as fòss Savgnàn, parché l èra un sît zâ d man e isolè.

Sintó che ló l èra lighè a cal sît, sóbbit ai avèva détt:

- *Alåura la prémma relaziàn la srà la sò! Avãn pròpi bisâggn ed zãnt ch'i cgnóssen i teritòri ch'andãn a dscrúver!*

I arivènn par prémm e l'Anna la s guardé datàuren.

- *It sicûr d avair capé pulíd par l apuntamänt?*

Äldo al fé saggñ ed sé, tròp emozionè par dscàrret. Dal pasè ai vgnèva a gâla vâus, parsån, sèn che sàul ló al psèva vadder e sènter. Pian pian ai arivé anc chi èter, una quingénna ed parsån. Välter al purté al grópp al zànter dal pèrc e al taché a spieghèr l obietív dl'iniziâtiva, osfa fèr cgnósser i sît e äl stòri di teritòri al'aparànza sãnza inción intarès.

- *Cme ste sît, Savgnàn, che una vólta l èra abità e inpurtànt. E incû avãn la furtóinna d avair stramèz a nuèter una parsånna ch'al le pól tstimugnèr.*

A Äldo ai batèva al còr quand tótt i s prilènn vèrs ed ló, al fé un bèl respîr e al taché a cuntèr:

- *Sé, al chès al vól che mé a séppa ón di ùltum ch'l à bazichè ste sît, che adès as presãnta cme un sît pèn ed pès, quèsi piàsävvel. Una vólta, però, al n èra brîsa acsé fòra man, anc parché la vî däl Lãm l'èra una strè inpurtanta, con un gran traffic. Vèrs la fèn di ân Zinquanta, quand mé ai èra un ragazèl, nonostànt la rivoluziàn industrièl l'agricoltûra l'andèva anc pulidén es ai èra dimónndi famai cuntadénni, cunpâgna la mî. E tótti äl famai äli èren lighè, int una quèlca manîra, a Savgnàn. E savív al parché?*

Tótt i stèven d ascultèr con dl intarès äl paròl d Äldo, ch'l andé d lóng:

- *Parché, pròpi qué in dóvv a sãn adès, ai lavurèva un vèc' frâb. Pruvè mò d imazinèruv una caslâzavècia, granda e bâsa. Al nómm dal frâb l èra Gèto, i cuntadén i andèven da ló quand i avèven da ajustèr o aguzèr di usvéi.*

Anca mé, mandè da mî pèder, a vgnèva qué pr i stéss mutív. E pò ai èra l'usanza, par dimónndi, int i dé ed piòva o int i mîs invernèl, quand al lavurîr int i camp l'èra fairum, ed vgnîr qué a Savgnàn par pasèr socuanti àur in cunpagnî, atais al caldén dla fusérina.

Vâlter l'interupè Aldo:

- Dànca, as pôl dîr che ste sît l'è stè anc un zânter d'agregaziân sozièl, l'ùltma manîra ed stèr insâmm dal mânned cuntadén. E pò ai é ste uratòri, a dimustrèr l'inpurtanza che Savgnàn l'è avò int un pasè luntàn.

Aldo al téns arspânnder al dmand che la zânt i fèven, curiùs, e ló, sânpèr pió gasè, l'infurèva àli arspòst ed rumanticîsum e nostalgî. Ala fén al grópp al s'invaviè par fèr la caminè prevéssta dal prugràma, dàgg' chilòmeter da fèr pian pianén. Da stèr in vatta al èrzen ed Ragn Aldo al guardé un'ètra vòlta vèrs Savgnàn, prèmma che la svultè dal fiómm al le cruvéss dala véssta. Da là zâ ai pèrs ch'ai arivéss dâl vâus famiglièr, al bâter cunténnev dal mâi, l'udâur furtâus dal carbân inpiè, i cûlp ritmè dal martèl ed Gèto in vatta al ancózzèn.

Renzo Fantoni

(traduziân dla Nòccia ed Bastèl)

Al cisulén ed Savgnàn

Gianni al canpiân

Al curèva con la biziclatta Bianchi, l'istassa merca dal "Canpiunéssum" Còppi. Gianni al fèva pèrt d'una scuèdra ziclèssstica bulgnaiisa di diletànt. L'èra un discrèè velozéssta, defâti al bân nómmer ed gâr ch'l'è vènt al li à rimediè tòtti col sò *sprint*. La stasân pió bèla la fò qualla dal 1964 quand al dvinté canpiân regionèl grâzie a quâter vitòri e i bôn piazzamént int àli ètri gâr purtè ala fén. Par quasst i amîg dal pajais i al ciamèven con al scutmâi ed "Gianni al canpiân".

Quand al dsmité ed còrrer l'andé a

stèr a Bulâggna int al quartîr ed San Vidèl. Qué l'avré una butaiga in dóvv l'ajustèva e al vindèva, dâl biziclatt ed tòtti àl fâta. As fè dimónndi cliènt, pió che èter di zûven ch'i andèven a mètter a pònt àl sâu biziclatt da càursa. L'avèva tant amîg, mo Gianni al stèva da par ló int un apartamânt cinén sâura l'ufizéina, còmed al lavurîr e da èser sânpèr dispunébbil. Int al rêtro l'avèva dimónndi scafèl pèn ed materièl pr al sò lavurîr, mo ón l'èra risarvè pr i sù trofèi e pr àl càpp vènti a còrrer e sâtta al i tgnèva in bèla véssta la sò biziclatta da càursa, sânpèr in àurden e lósstra.

Quand che mé a l'andèva a catèr, a finèven int al rêtro dnanz ai sù trofèi e la biziclatta: lé ai saltèva fòra i sù arcòrd, àl sâu càursi e al s'esaltèva fènn ala comoziân. Bisugnèva farmèrell! Gianni l'èra anc un canpiân ed generositè: la sgnèra Nòra, la sò vsérina ed cà, la i lasèva spassi vòlt sò fiól (diversamânt àbil) par sucuanti àur, acsé ste cínno al psèva divartîres sâura una *ciclette*, spidavland con tanta pasiân che a Gianni ai salté in mànt ed fèri un trizèccuel tòtt par ló da psair andèr par la strè e al pèrc con sò mèder. An vlé mâi gnint in canbi. L'èra un gran bân òmen. Da cínno, zâ al pajais, Gianni e mé a fèven pèrt dla stassa cungrèga dla càzia col tirén e ala vétta spensierè ed cl'etè lé, con al fúddbol, l'andèr a pass e i artròv ai ténp ed *Villa Smeraldi* (*). Ai èren dimónndi amîg mo, col tãnp, andèva a catèrel sânpèr pió cèri vòlt, par vî di mî inpèggn dal lavurîr e sâuratòtt dla famajja. Mo l'ùltma vòlta ch'a i andé, la srânda dla butaiga l'èra asrè e in gîr an i èra inción, cl' "inânz e indrî" di cliènt, la vétta ch'la spargujèva l'ufizéina an i èra pió. Al fò cunpâgna una scòpla, un presâg'. La sgnèra Nòra la m'cunté che i al catènn ch'l'èra spirè sâura al sdrâi dal retro atais ai sù trofèi e ala sò biziclatta predilèta. L'èra un dàpp-mezdé dl'estèd dal 1997, l'ùltma vulè ed Gianni al canpiân.

Elio Manini

(*) *Villa Smeraldi* l'è cla beléssima vèlla a San Marén dal Bântvói, in dóvv ai è al *Museo della Civiltà Contadina*, un'istituziân ch'la fà unâur ala nòstra tèra, creè da *Ivano Trigari*. Al pèrc beléssum, con al lagatt e la grandéssima cunsèrva, i èn un'atrasiân putânta pr i zitadén.

La siânza di nûster vîc'

Fiâur dal fradd (*Colchicum autumnale*) – colchico, zafferano bastardo, croco selvatico, ammazzacane, pianta assai comune dal cui bulbo e dai semi si estrae sostanza **velenosa**.

Lânt (*Ervum Lens*) – lente, lenticchia, pianta leguminosa da minestra. Le foglie, nella medicazione familiare, si adoprano per sanare i tagli. La bollitura di esse con un po' di sale si prende per sciogliere il corpo.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânda

Nómmer 174 dal 2020

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fausto Carpàn

Dségg'n uriginèl:

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d'Sèra**

Strulgón eletrònîc:

Matéo d'Niròz – Silvàn d' Cavaléina

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al àn.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto@pontedellabionda.org

Tòtt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l'autâur i èn ed Fausto Carpani.

I pruvèrbi in fânned a àl pâgin i èn trât da:

Alberto Menarini

PROVERBI BOLOGNESI

Giunti – Martello, 1982

Al dizionèri ed riferimânt par càl paròl ch'âli èn difèzzili da capîr l'è quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i èn quissti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamejabulgneisa.it

www.bulgnais.com

Comunicato

L'assemblea dei volontari dell'Associazione Culturale IL PONTE DELLA BIONDA, in data 24 giugno u.s. ha preso atto dell'impossibilità da parte dell'associazione di organizzare, per questo 2020, l'ormai nota manifestazione

“Andè bän int al canèl”.

Questo a causa delle normative anti-Covid19, che non consentono un sereno svolgimento della stessa.

La Festa deve essere Festa e non paura.

Speriamo di poterla riproporre ai bolognesi il prossimo anno.

Grazie a tutti coloro che leggeranno questo comunicato con un velo di tristezza... vorrebbe dire che, dopo 15 anni, un segno positivo l'abbiamo lasciato.

Buona estate a tutti!

Fausto Carpani